

URVAL AV KULTURUTBUD

KOPPLAT TILL SVERIGES
NATIONELLA MINORITETER
I GÄVLEBORG

September – november 2026

regiongavleborg.se/minoritet

Länsstyrelsen Gävleborg, Region Gävleborg och intresserade kommuner, tillsammans med civilsamhället

regiongavleborg.se/minoritetsveckan

Minoritetsveckan i Gävleborg 2026

Under hela vecka 40 (mellan måndag den 28 september och söndag den 4 oktober) så planeras flera evenemang i form av fysiska och digitala föreläsningar, utställningar, konserter, teatrar, bokbord, dialoger och mycket mer. Syftet med veckan är att öka kunskapen om och synliggöra Sveriges erkända nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Under veckan har du chansen att lära dig mer om Sveriges nationella minoriteter (judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer) och de nationella minoritetsspråken (jiddisch, romani chib, samiska, finska, meänkieli och deras varieteter).

Information och program: www.regiongavleborg.se/minoritetsveckan

Länsstyrelsen Gävleborg,
Region Gävleborg
och intresserade kommuner,
tillsammans med civilsamhället

Minoritetsforum i Mellansverige (MiM)

regiongavleborg.se/mim

Minoritetsforum i Mellansverige (MiM)

MiM är ett interregionalt nätverk för kompetens- och metodutveckling inom arbetet med Sveriges nationella minoriteters kultur och minoritetsspråk.

Webbinarier

Fika med fokus: Sveriges nationella minoriteter

Vill du veta mer om Sveriges nationella minoriteter, språk och kultur? Då är du välkommen att delta i Fika med fokus: Sveriges nationella minoriteter. Här lyfts olika teman, forskning, historia och praktiska exempel på minoritetsarbete. Webbinarierna arrangeras av det interregionala samarbetet Minoritetsforum i Mellansverige.

Söder om Saepmie – samisk närvaro i Mellansverige

Jerker Bexelius, Åejvie vid [Gaaltje-Saemien museume](#) berättar om samisk närvaro i Mellansverige, om samisk identitet och samisk uppfattning om mark och vatten.

Kontaktperson: erik.arrhen@regiondalarna.se

[Anslut till mötet via Teams](#)

Tisdag 22 september, kl. 09.00–10.00, digitalt

Film och kulturarv lyfter nationella minoriteters berättelser

Kulturarv Västmanland och Film Västmanland har olika uppdrag men har hittat ett samarbete där deras uppdrag kompletterar och stärker varandra. Det blev starten på en gemensam satsning på dokumentära kortfilmer som synliggör nationella minoriteters berättelser, bidrar till länets kulturarv och stärker det lokala filmskapandet. Resultatet: 11 dokumentära kortfilmer på två år.

Kontaktperson: nure.aksal.acar@regionvastmanland.se

[Anslut till mötet via Teams](#)

Tisdag 20 oktober, kl. 09.00–10.00, digitalt

Minoritetsforum i Mellansverige (MiM)

regiongavleborg.se/mim

Norrköpings judiska historia

Om boken "[Norrköpings judiska historia](#)", med författaren Kjell Örtoft, ordförande i Föreningen Norrköpings synagogas vänner, och Peter Åkesson, Biblioteksutveckling Östergötland.

Ett samtal om många av de människor som präglat och utvecklat Norrköping sedan 1782 då staden blev en av tre städer i Sverige där judar fick bosätta sig. Men också annat som är välkänt i hela landet: Thielska galleriet; Hammarby If; Saltsjöbaden och Gustav Adolfsbakelsen. Det är också en berättelse om integration och den judiska erfarenheten där det dröjde nära 100 år innan judar fick rättigheter som andra svenska medborgare.

Kontaktperson: peter.akesson@regionostergotland.se

[Anslut till mötet via Teams](#)

Tisdag 17 november, kl. 09.00–10.00, digitalt

Möjliga vägar för samråd med barn och unga i områden utan identifierade grupper eller individer kopplade till Sveriges nationella minoriteter – ett samtal med två riksungsdomsorganisationer

Med Abedin Denaj, ordförande i [Gemensamma Romska Internationella Förbundet](#) (GRIF), och Karin Keisu, ordförande i [Met Nuoret](#) – ungdomsförbundet för tornedalingar, kväner och lantalaiket i Sverige

Hur kan kommuner och regioner i Mellansverige genomföra meningsfulla samråd med barn och unga när det saknas individer eller organisationer tydligt kopplade till Sveriges nationella minoriteter?

I detta samtal med två riksungsdomsorganisationer belyser vi rättighetsfrågor kopplade till kultur och språk. Tillsammans utforskar vi hur samråd kan utformas på interregional, regional eller kommunal nivå – från strategiska och mer övergripande frågor till praktiska och operativa lokala perspektiv. Vi diskuterar även frekvens, former och kulturteman för möjliga samråd som stärker ungas delaktighet och ger offentliga aktörer verktyg för ett mer proaktivt och inkluderande arbetssätt.

Kontaktperson: frederic.thiabaud@regiongavleborg.se

[Anslut till mötet via Teams](#)

Tisdag 1 december, kl. 09.00–10.00, digitalt

Arkiv Gävleborg

arkivgavleborg.se

[Arkivmaterial kopplat till Finland eller finska](#)

Arkiv Gävleborg har:

- arkiv som handlar om humanitära insatser för Finland och finska barn under kriget. I arkiven finns bland annat listor på finska barn som kom till Sverige och familjer som tog emot dem samt en del brev, ibland skrivna på finska. Det finns fler arkiv som är intressanta, bland annat Röda korsets olika arkiv eftersom organisationen var engagerad i mottagandet. Arkiven är fria att forska i men inte utlagda på internet.
- stora arkiv från finska föreningar verksamma i Gävleborgs län (med ibland handlingar på finska):
 - Finska klubben i Gävle, material från 1958 till 2008. Här finns bland annat klubbens medlemstidning på finska, Geflén Suomalainen från 1971 till 2001.
 - Finska föreningarna Södra Norrlands distrikt. Sträcker sig från 1958 till nutid. Distriktets handlingar innehåller bland annat protokoll och information om lokala avdelningar/föreningar inom distriktet. Även dessa arkiv är fria att forska i men finns inte på internet.
- Sök på "Finland" respektive "finska" i [Arkiv Gävleborgs databaser](#) så kommer listor över arkiven upp.

[Dokument i fokus](#)

Artiklar med dokument och foton om finska krigsbarn och utbyten med Finland under krigsåren. Använd sökordet "finska" så kommer alla artiklarna upp.

Annars finns de här:

[De finska barnens diet](#)

[Finska flyktingar till Ljusdal](#)

[Husmödrarnas finska resa](#)

["Kiiruhda!" eller finska till husbehov](#)

[714 000 kronor till finska barn](#)

Medlemstidningen arkivXet

I numret "[Gränslost](#)" finns två artiklar om finska flyktingbarn. En handlar om flyktingbarn som kom till Ljusdal, Järvsö och Färila och en om de som kom till Klockarsvedja gård i Forsa.

I [nummer 2 2016](#) finns en artikel om finska krigsbarnet Jorma Rannikko byggd på brev han skrev till familjen Tegelberg i Söderhamn.

Intervju med arkivbildare Irja Olsson som tilldelats Finlands främsta förtjänsttecken

Irja Olsson har genom sitt författarskap, journalistik och arbete i olika föreningar brutit tystnaden och gett röst åt krigsbarn. Detta har delvis skett genom kontakter och samtal i Riksförbundet för Finska Krigsbarn och dess lokalförening Gävle-Dala, där finska krigsbarn delat med sig av sina erfarenheter. Hennes arbete för att stärka relationerna mellan Sverige och Finland har uppmärksammats av Finlands regering. Irja Olssons personarkiv bevaras på Arkiv Gävleborg.

[Evenemangskalender om sverigefinsk kultur](#)

[Tapahtumakalenteri](#)

Tietoa suomen kieleen, ruotsinsuomalaisiin ja suomalaiseen kulttuuriin liittyvistä ajankohtaisista tapahtumista Gävlessä.

Sanna Laakso (föreläsning)

Ny självbiografi skildrar det finskspråkiga arvet i en småländsk kontext.

Vad innebär det att vara det enda finstalande barnbarnet till sin mummi och ukki – och vilken vikt bär den rollen? Sanna Laaksos debutbok Jag börjar sakta förlora min sisu är baserad på de dagboksanteckningar hon skrev under åren 2020–2024, och handlar om hennes relation med sina finska farföräldrar – från stunder av sorg, vemod och oro inför döden till värme, skratt och livsglädje.

“Varje vinter gjorde det finska vinterkriget sig påmint i mummi och ukkis hem. Det är ett aktivt och passivt trauma, en rädsla som ligger kvar, gömd men redo. Snön och frosten gör så att vi aldrig glömmet.”

Dagboksanteckningarna skildrar vardagen i Emmaboda, Småland, och är framför allt skrivna på svenska. Då konversationerna oftast fördes på finska får dessa ta plats på två språk för att behålla ordens kraft för de finskspråkiga och ge förståelse åt de svensktalande. Berättelsen om Sanna och hennes farföräldrar handlar delvis om det lilla i livet, men även om arv, språk och identitet för sverigefinnar över flera generationer.

Sanna Laakso är en sverigefinsk konstnär och kulturprofil som är född och uppvuxen i Emmaboda.

Till vardags arbetar hon på littala och år 2020 blev hon vald till Årets unga Sverigefinne för att genom sin konst ha tagit makten över fördomarna som finns mot minoritetsgruppen. Hon har själv illustrerat över hundra bilder till boken, som ger liv till minnena och stunderna som varit med hennes mummi och ukki.

Var kan man införskaffa sig boken?

Jag börjar sakta förlora min sisu kan köpas via Sannas hemsida sannalaakso.se och hos återförsäljare som Sol Förlag, Adlibris, Bokus och andra.

Tisdag 24 november kl. 15.00-16.00, [Hofors bibliotek](#), Hofors

Fri entré.

I samarbete med Region Gävleborg.

Hälsinglands Museum

halsinglandsmuseum.se

[Judarnas historia i Hälsingland och övriga Sverige \(föreläsning\)](#)

Välkomna på en föreläsning om judarnas historia i Hälsingland och övriga Sverige med Carl Henrik Carlsson.

Carl Henrik Carlsson är docent i historia och har under många år varit anställd på Svenskt biografiskt lexikon, Riksarkivet och Uppsala universitet. Han har, under flera decennier, forskat och skrivit om svensk-judisk historia ur olika aspekter. Hans uppmärksammade översiktsverk "Judarnas historia i Sverige" (Natur & Kultur 2021) nominerades till såväl Augustpriset som Stora fackbokspriset. Han har även skrivit arkivguiden "Källor till judarnas historia i Sverige" (Riksarkivet 2022) och är en av fyra författare till "Sveriges historia för släktforskare" (Natur & Kultur 2022) som framröstades som "Årets bok om svensk historia 2022".

Föreläsningen livestreamades och spelades in 29 november 2023 på Hälsinglands Museum, Hudiksvall

Hälsinglands Museum

halsinglandsmuseum.se

I år skulle Rosa Taikon ha fyllt 100 år. Hon föddes den 30 juli 1926 i Tibro i Västergötland och kom att bli en framstående silverkonstnär med ett unikt och kraftfullt formspråk och en engagerad samhällsdebattör med stark lyskraft.

*Från 1973 levde och verkade Rosa i Ytterhogdal i Hälsingland. Efter hennes död donerades hennes ateljé till Hälsinglands Museum där den ingår i utställningen *Konsten och kampen*, som berättar om hennes livsverk. Hälsinglands Museum är stolta över att få föra vidare berättelsen om en unik konstnär och opinionsbildare. Genom en serie evenemang på museet uppmärksammar vi att det i år är 100 år sedan Rosa Taikon föddes.*

Systrarna Taikons rättighetskamp – samtal mellan Lawen Mohtadi och Angelica Ström

Angelica Ström, som är dotter till Katarina Taikon, samtalar med författaren Lawen Mohtadi om den kamp för romernas medborgerliga rättigheter som Katarina och Rosa Taikon förde under 1960 och 70-talet. Tillsammans med romska aktivister och kulturpersonligheter bedrev de ett opinionsarbete mot diskriminering av Kalderashromer, för att barn och vuxna skulle få rätt till utbildning och tillgång till bostäder. Systrarnas engagemang för att förbättra romernas situation har inspirerat många och visat på att enskilda individer kan påverka samhällsutvecklingen.

Lawen Mohtadi är författare till biografen *Den dag jag blir fri* – en bok om Katarina Taikon (2012) och en av regissörerna till dokumentärfilmen *Taikon* (2015).

Angelica Ström är specialpedagog med flera decenniers erfarenhet av arbete med barn och unga. Som dotter till Katarina Taikon har hon egen erfarenhet av hur det är att växa upp mitt i kampen för mänskliga rättigheter.

Fri entré men begränsat antal platser.

Onsdag 30 september kl. 18.00, [Hälsinglands Museum](https://halsinglandsmuseum.se), Hudiksvall

En kväll om Rosa Taikons rika konstnärskap

Hantverks- och designhistoriker, Christina Zetterlund, berättar om Rosas konstnärskap som förenade en Kalderashromsk smyckesträdion med en expressiv modernism, till ett eget unikt och kraftfullt uttryck. Christinas forskning om Rosa Taikon har bidragit till att utveckla kunskapen om en framstående smyckesskonstnär med ett gediget hantverksskunnande som hanterade materialen med stor skicklighet och experimenterade både med form och funktion. Samtidigt använde Rosa den uppmärksamhet hennes konstnärskap fick för att opinionsbilda om romernas situation, kulturarv och sätta fokus på den strukturella diskrimineringen av romer.

Fri entré men begränsat antal platser. Föredraget kommer även att livesändas digitalt.

Torsdag 22 oktober kl. 18.00, [Hälsinglands Museum](https://halsinglandsmuseum.se), Hudiksvall

Hälsinglands Museum

halsinglandsmuseum.se

[Rosa Taikon - konsten och kampen \(basutställning\)](#)

Rosa Taikon var en av Sveriges mest framstående silversmeder och en samhällsdebattör i frontlinjen för romers rättigheter. Med konsten som plattform kämpade hon outtröttligt mot diskriminering och för alla människors lika värde, tillsammans med sin syster Katarina Taikon.

[Introduktionsfilm inför utställningsbesök \(med undertexter\)](#)

["Rosa Taikon, konsten och kampen", UR-föreläsning \(med undertexter\)](#)

I nästan fem decennier verkade silversmideskonstnären och aktivisten Rosa Taikon i Flor utanför Ytterhogdal i Hälsingland. Efter hennes bortgång 2017 donerades ateljén till Hälsinglands Museum, en donation som lagt grund för Hälsinglands Museums nya basutställning. Här berättar Elin Thomasson, ansvarig för nationella minoriteter, om Rosa Taikons liv och gärning. Inspelat den 11 oktober 2021 på Hälsinglands Museum i Hudiksvall.

[Hälsinglands museums arbete med romska bilder](#)

I det äldre bondesamhället fanns många kringresande handelsmän och hantverkare. Bland dessa återfanns romer eller personer som talade det språk som i dag kallas för romani chib. Romska grupper har varit en del av det svenska samhället i över femhundra år. Trots detta har romer och resande ständigt utsatts för diskriminering. Under 1900-talet kom den rasbiologiskt motiverade politiken att slå hårt mot romska grupper. Denna del av vår historia är idag bristfälligt dokumenterad och flera museer arbetar aktivt med att åtgärda detta.

För att synliggöra romskt kulturarv har Hälsinglands Museum och Romska kulturcentret i Malmö tillsammans tagit initiativ till den digitala bildsamlingen Romska bilder. Bildsamlingen är en räddningsinsats för att samla in, bevara och tillgängliggöra äldre fotografier med koppling till svenskromsk historia. Bildsamlingen skildrar svenska romers situation under den så kallade resandetiden, alltså den tid då svenska romer inte tilläts bli bofasta. Att inte få vara bofast innebar en ständig kamp för mantalsskrivning och skolgång. Bildsamlingen innehåller för närvarande ca 600 bilder där majoriteten finns tillgängliga för allmänheten via digitaltmuseum.se.

Hälsinglands Museum

halsinglandsmuseum.se

[Hälsinglands Museums digitala utställning om samiska namn och hantverk](#)

En digital utställning med samiska föremål.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

Särskilda uppdrag kopplade till Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk

I början av april 2020, när hela världen precis hade stängt ner på grund av pandemin, lyste Region Gävleborg ut särskilda uppdrag till kulturskapare, kulturproducenter, skribenter och forskare verksamma i Gävleborgs län. Under 2020 och 2021 kom sammanlagt 86 uppdrag att tilldelas.

Uppdragen var del av omställningsarbetet kopplat till restriktionerna för att stimulera en kontinuitet i produktionen inom kulturområdet i länet och samtidigt främja att skildringar skapades i Gävleborg av den anmärkningsvärda tiden.

Kultur Gävleborg har sammanställt presentationer av alla uppdragen i en publikation, "[Urmekanismer](#)", som både blir en återblick på pandemiåren och en slags utbudskatalog över en betydande del av den kulturella kompetensen i länet.

Fyra av de beviljade uppdragen 2021 hade Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk som tema:

- **Christopher Andersson Bång**, musiker med särskilt fokus på världsmusik, arbetade bland annat med judisk musik och dess traditioner

- **Sandra Englund**, konstnär/filmare, engagerad för romers rättigheter, utforskade identitetsskapande processer relaterade till sin egen resande släkt och dess fotografiska material

Sandra Englund upptäckte för några år sedan att hon tillhör resandefolket. Hon har konstnärligt utforskat identitetsskapande processer relaterat till sin egen släkt och dess fotografiska material. Vid den tillfälliga utställningen "Om ett enda liv..." som ägde rum 23 oktober-21 november 2021 på Länsmuseet Gävleborg presenterade hon resultatet av Kultur Gävleborgs konstnärliga uppdrag.

Se följande videon:

[Sandra Englund presenterar sig själv](#)

[Sandra Englund presenterar resultatet av sitt uppdrag](#)

[Sandra Englund berättar om tekniken hon använt sig av](#)

[Minnesdagen - 100 år i skuggan av rasbiologiska institutet \(2022\)](#)

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

- **Skottes Musikteater** samarbetade med den tornedalska författaren Majvor Mäki Sjöberg för att tolka och tonsätta hennes dikter. "[Tornedalssviten](#)" skapades.

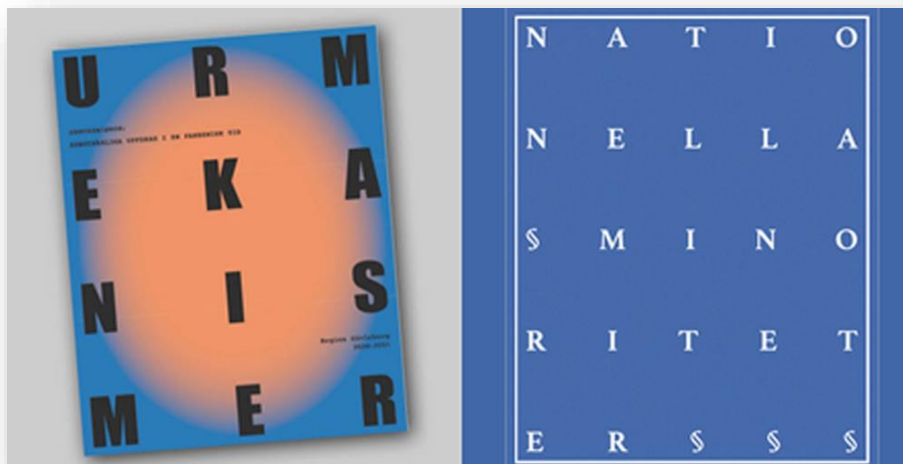
- **Pia Raattamaa Visén**, språkforskare och författare, arbetade med ett romanprojekt om identitetsblivande i gränslanden mellan de tornedalska, samiska och svenska språken och kulturerna i de revor i tillvaron som skapas i minoritetskulturens relation till majoritetssamhället

Pia Mariana Raattamaa Visén har studerat både skönlitteratur och sakprosa rörande det geografiska området och de samiska och tornedalska kulturerna och språken. Bland annat har hon sökt efter myter och mytiska figurer. Hon har vidareutvecklat, bearbetat och byggt upp ett romanprojekt såväl språkligt som gestaltande. En del av den texten ("[Stygn](#)"), nämligen inledningen till romanen, i något bearbetad form, har presenterats för Kultur Gävleborg som sitt bidrag. I texten framträder nu i skönlitterär form historiska händelser som sätter spår i språk och identiteter genom generationer som rör sig mellan och över gränserna för minoriteterna och majoriteten.

Publikation

Utdrag ur publikationen "Urmekanismer" med fokus på [tematiska uppdrag kopplade till Sveriges nationella minoriteter](#) (pdf)

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

De viktiga första åren - Hur vi alla kan stötta barns flerspråkighet

I föreläsningen "De första viktiga åren" ger professor emerita, Leena Huss en bakgrund till varför en ska och hur en kan arbeta med det minsta barnets modersmål. Denna digitala kompetensutveckling är en del av Kultur Gävleborgs projekt Bokstart Gävleborg.

Kultur Gävleborgs språkpaket

Kultur Gävleborg har arbetat fram ett gratis språkpaket på varje minoritetsspråk (finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska) till de allra yngsta barnen (0-3 år). Språkpaketen innehåller en bok att läsa tillsammans med barnet, ett informationsblad om hur en kan hjälpa sitt barn att utveckla språket samt läskompisen Bella, som kan göra bokläsningen mer levande.

Språkpaketen är en gåva från Region Gävleborg och finns att hämta på [folkbiblioteken](#).

[Länsstyrelsen Stockholms och Sametingets video om Region Gävleborgs arbete med språkrevitalisering](#) (2022-06)

[Reportage på Radio Romano](#) (2021-12-01)

[Intervju på P4 Gävleborg](#) (2020-11-03)

Böckerna du inte får missa - 50 böcker att läsa innan du fyller 6 år **Kirjat, joita et halua ohittaa - 50 kirjaa, jotka on luettava ennen kuin täytät 6 vuotta**

Ett häfte på finska med en massa förslag på böcker för barn och föräldrar att läsa tillsammans. Böckerna i detta häfte följer barnets utveckling från cirka 3 års ålder till 6 års ålder. Häftet har kommit till för att uppmärksamma och sporra till mer läsning.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

Kultur Gävleborgs poddserie om Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk

Kultur Gävleborg har bjudit in gäster som på olika sätt arbetar i länet för att sprida kunskap och kultursatsningar om de nationella minoriteternas kultur och nationella minoritetsspråk.

Kulturting Gävleborg 2019 i Hofors

Lyssna på Lennart Rohdin, expert inom nationella minoriteter, Kristian Borg, journalist och redaktör för "Finnjävlarpodden" samt de fyra moderatorer som ledde seminarier med nationella experter, regionala kulturskapare och kulturaktörer.

Kultur Gävleborgs främjande av de nationella minoritetsspråken för barn

Tinne Wennerholm, verksamhetsutvecklare bibliotek, berättar om Kultur Gävleborgs främjande av de nationella minoritetsspråken för barn.

Christopher Andersson Bång och klezmermusik

Christopher Andersson Bång är frilansande musiker, spelar bland annat kontrabas och gitarr, sjunger, komponerar musik, författar texter och arrangerar konserter med eget skivbolag, med en längtan att få gräva djupare och förkovra sig i klezmermusikens fantastiska myller av melodier, rytmer, klanger och storslagna känslor.

Gävle kommuns arbete med romsk inkludering (2016-2020)

I avsnittet medverkar Abedin Denaj ordförande i Gävles Romska Förening och f.d. samhällsvägledare på Gävle kommun som var utvecklingskommun för romsk inkludering till och med sista juni 2020 (i samarbete med Folkteatern Gävleborg).

Sandra Englunds konstnärliga utforskande av sin dolda resande identitet

Sandra Englund upptäckte för några år sedan att hon tillhör resandefolket. Hon har konstnärligt utforskat identitetsskapande processer relaterat till sin egen släkt och dess fotografiska material. Hon har gestaltat en resandehistoria i berättelsen om en nyfunnen familjebakgrund.

Rosa Taikons samling på Hälsinglands Museum

I avsnittet medverkar Elin Magnusson, ansvarig för minoritetsfrågor och romskt kulturarv på Hälsinglands Museum. Efter Rosa Taikons bortgång år 2017 donerades hennes ateljé till Hälsinglands Museum.

Kultur
Gävleborgspodden

Kultur Gävleborg

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

Finska krigsbarn - Arkiv Gävleborg, Länsmuseet Gävleborg och Skottes Musikteaters arbete med temat

Ulla Ejemar, arkivchef på Arkiv Gävleborg, Ann Nilsén f.d. intendent/museipedagog på Länsmuseet Gävleborg och Kalle Zerpe, skådespelare och konstnärlig ledare för Skottes Musikteater, berättar om sina respektive arbete på temat finska krigsbarn.

"Finska slingan" - Riksteatern Gävleborgs initiativ för att sprida finska teatergästspel

Tillsammans med Riksteatern nationellt, Riksteatern Gävleborg, Gävle, Hofors, Sandviken kommun, som är finska förvaltningsområden, teaterföreningar och finska föreningar i respektive kommun arrangeras två finskspråkiga scenkonstupplevelser per år.

I avsnittet samtalar övriga samverkansparter kring Finska slingan. Medverkande är:

- Agneta Svens, teaterkonsulent på Riksteatern Gävleborg
- Eeva Östberg, strateg social hållbarhet med inriktning mot nationella minoriteter på Gävle kommun
- Elsa Kontturi, från Finska Klubben i Gävle
- Jonas Elverstig, intendent, Gävle Teaterförening

Gävle Symfoniorkesters föreställning "Finska hjärtan"

Gävle Symfoniorkesters violinist Tuulikki Nilsson Salo berättar om finsk musik, tango och föreställningen Finska hjärtan som streamades den 23 april 2020.

Majvor Mäki Sjöberg, tornedalsk författare från Gävleborg

Majvor Mäki Sjöberg berättar om sina rötter, sitt minoritetsspråk (meänkieli) och sitt författarskap (i samarbete med Folkteatern Gävleborg).

Skottes Musikteaters uppläsning och tonsättning av Majvor Mäki Sjöbergs dikter

Skottes Musikteater har fört samtal med den tornedalska poeten Majvor Mäki Sjöberg om att läsa och tonsätta de dikter hon skriver. "Tornedalssviten" skapades.

Pia Mariana Raattamaa Visén, författare och språkforskare med tornedalska och samiska rötter

Pia Mariana Raattamaa Visén har studerat både skönlitteratur och sakprosa rörande det geografiska området och de samiska och tornedalska kulturerna och språken. Bland annat har hon sökt efter myter och mytiska figurer. Hon har vidareutvecklat, bearbetat och byggt upp ett romanprojekt såväl språkligt som gestaltande. I ett pågående forskningsprojekt undersöker hon hur Sveriges nationella minoritetsspråk framställs i bild och skrift i svenskläromedel för gymnasiet.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

["Den svenska folktipsutställningen" i Gävle \(1919\), rasbiologi och Sveriges nationella minoriteter](#)

Under Minoritetsveckan i Gävleborg 2023 arrangerades föreläsningen "Att konstruera en nation", om rasbiologen Herman Lundborgs framträdanden i Gävleborgs län i samband med "Den svenska folktipsutställningen" (1919). En presentation utifrån arkivfynd av Anders Wesslén, Arkiv Gävleborg, och ett samtal med fokus på de nationella minoriteterna och i första hand romer och resande med Sebastian Casinge, Hälsinglands museum/Frantzwagner Sällskapet, och Lars Berglund, tidigare museipedagog vid Hälsinglands museum som forskat om Herman Lundborgs vänner i Hälsingland.

Ett samarrangemang mellan Arkiv Gävleborg, Frantzwagner Sällskapet, Hälsinglands museum, Läns museet Gävleborg, Gävle kommun och Region Gävleborg, med stöd av Diskrimineringsbyrån Gävleborg.

Föreläsningen ligger till grund för det här samtalet med Anders Wesslén, f.d. arkivchef på Arkiv Gävleborg. Med arkivhandlingar som utgångspunkt lyfter han fram kopplingar mellan "Den svenska folktipsutställningen" som visades i Gävle under våren 1919, rasbiologi och Sveriges nationella minoriteter.

Cineasternas digitala filmutbud kopplat till Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk

Välkommen till Cineasterna, bibliotekens streamingtjänst!

Här kan du strömma sevärd film från hela världen, för länets folkbibliotek och deras låntagare (ett lånekort krävs).

Sök på ett av följande språk "finska", "hebreiska", "jiddisch", "meänkieli", "romska" eller "samiska" så kommer listor över tillgängliga filmer upp.

Elin Thomasson - romsk historia (i samarbete med Länsstyrelsen Gävleborg)

I över femhundra år har romska grupper funnits i Sverige. Romsk historia är sedan länge en del av svensk kulturhistoria, men källor som berättar om romers historia är få.

Romskt kulturarv finns i begränsad utsträckning representerad på museer i Sverige. Samtidigt är tillgång till historien viktigt för att kunna bevara och utveckla sin kultur. Elin Thomasson, minoritetsansvarig vid Hälsinglands Museum, berättade 30 september 2020 om romsk historia i Gävleborg samt om Hälsinglands Museums arbete för att bevara densamma.

"Kunskap är makt" (i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan Gävleborg) och lansering av Kultur Gävleborgs språkpaket

Lyssna på Bagir Kwiek som är Sveriges femte läsambassadör, med främsta fokus på minoriteten romer. Uppdraget handlar om att sprida läslust och att verka för att alla ska få samma möjligheter att hitta till litteraturen. Att verka läsfrämjande och att genomföra läsfrämjande insatser tillsammans med minoriteten romer.

Läsambassadören säger själv att han vill uppmuntra andra att aldrig ge upp, aldrig sluta tro på att man kan göra det omöjliga möjligt. Han vill även vara en brobyggare mellan romerna och majoritetssamhället.

Föreläsningen [livestreamades](#) och spelades in 3 oktober 2020. Ett eftersamtal med Abedin Denaj, ordförande i [Gävles Romska Förening](#), kompletterade föreläsningen.

Vid detta tillfälle lanserade Kultur Gävleborg sina språkpaket på varje minoritetsspråk till de yngsta barnen. Mer information på www.regiongavleborg.se/sprakpaket.

Päivi Hirvonen trio (konserter)

Finlands svar på Sara Parkman

Päivi Hirvonen är en finsk sångerska, fiolspelare och virtuos på stråkkapplåt-lira, tvåfaldigt nominerad till Emma-priset och en internationellt erkänd artist, som har fascinerat publik världen över, både som soloartist och som medlem i electro-folk-ensemblen Okra Playground. Hirvonen är en pionjär inom konsten att sjunga och spela fiol samtidigt, och hennes musik blandar nordiska folktraditioner med samtida influenser. Hennes mästerliga användning av finno-ugriska vokaltekniker ger musiken ett unikt och expressivt uttryck, medan de hypnotiska, arkaiska tonerna från stråkkapplådan och hennes jordnära, rotfokuserade fiolspel skapar ett djupt omslutande ljudlandskap. Hennes första två soloalbum, "Alku – The Beginning" (2018) och Kallio (2022), blev varmt kritikerrosade och blev båda nominerade till Finlands prestigefyllda Emma-pris för "Årets bästa etnoalbum".

Medverkande

Päivi Hirvonen – Fiol och sång

Tero Pajunen – Fiol och sång

Mirva Ormin – Fiol och sång

Torsdag 1 oktober kl. 19.00, [Hofors bibliotek](#)

Arrangör: [Hofors finska förening](#) och [Hofors bibliotek](#)

Fri entré

Fredag 2 oktober kl. 13.00, [Agnes kulturhus](#), Gävle

Arrangör: Gävle kommun

Fri entré

Fredag 2 oktober kl. 18.00, Café August, Kulturhuset Glada Hudik

Arrangör: [Café Världen](#)

Fri entré

Lördag 3 oktober kl. 19.00, [Godtemplarhuset i Kallmyr](#), Ljusdal

Arrangör: [Musik i Kallmyr](#)

Entré: 200 kr (inklusive fika)

Söndag 4 oktober kl. 16.00, [Sandvikens folkbibliotek](#), Sandviken

Arrangör: [Kulturcentrum Sandviken](#)

Fri entré

Turnén är en del av Minoritetsveckan i Gävleborg.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

Kultur Gävleborgs poddserie om Falnande språk - ur Finnskogen Ett nomadiskt och tematiskt interregionalt residensprojekt

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 1, introduktion till projektet](#)

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 2, residensresan](#)

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 3, konstnärsintervjuer](#)

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 4, historisk och tematisk bakgrund](#)

[Malin Lin Nordström, Jag går i cirklar för att komma fram till dig, 2022](#)

Kultur
Gävleborgspodden

Finnskogarnas magi, besvärjelser och runosånger - Anna Fält (i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan Gävleborg)

"Jag har aldrig hört något liknande förut" - ett uttalande man ofta hör om Anna Fält. Det är ovanligt att höra människorösten bara sjungandes. Folksångstraditionen erbjuder många uttryckssätt för det mångsidiga instrument som rösten är. Inga andra instrument är nödvändiga.

Anna Fält framför sånger ur de skandinaviska och finsk-ugriska traditionerna samt eget material i form av tonsättningar av urgamla besvärjelser, vallssånger, jojk, vaggvisor, berättelser från Finnskogarna och de nordiska landskapen.

Anna Fält (f. -84) är född, uppvuxen och utbildad i Finland och har bott och arbetat i Sverige sedan 2012. Hon är examinerad inom pop/jazz musik, folksångs-pedagogik samt har en master i nordisk folkmusik från Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Som soloartist jobbar Anna mest inom Sverige och Finland men också i övriga Europa. Hon ger kurser och workshops, komponerar musik för olika föreställningar, tar uppdrag som programledare för Sveriges Radio samt forskar inom folkmusik.

Konserten [livestreamades](#) och spelades in 10 oktober 2020 på Musikhuset, Gävle.

Julia Qvarnströms kortfilm "Sarri ja Sanna"

Sarri och Sanna har varit bästa vänner ända sedan de var barn. I detta kärleksfulla porträtt följer vi dem när de bakar joulutorttu (finska julstjärnor) och minns sin uppväxt i Ockelbo, och känslan att vara varken svensk eller finsk, men ändå både och. Skrattet möter allvaret i denna kortdokumentär i regi av Julia Qvarnström.

Kortfilmen är en del i Svenska Filminstitutets projekt "Glöd", tio kortfilmer där Sveriges urfolk och nationella minoriteter berättar sina historier. Kortfilmen fick under 2020 stöd av Kultur Gävleborg genom filmstödet "Toppstöd för professionell kort och dokumentärfilm" (04:53, 2020).

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

[Lena Jonsson och Johanna Juhola](#) (konserter)

Denna duo är en förhållandevis ny konstellation med en finsk dragspelare och en svensk violinist som båda agerar och verkar i nutiden och i den musik som är nu. De blandar traditionell folkmusik med egna kompositioner och improvisation för att skapa en fräsch och luftig mix. Båda två har internationella karriärer som solister och kompositörer.

Johanna Juhola har hyllats som en odisciplinerad innovatör inom tangogenren, en världsmusikikon och en stor reformist inom dragspelsmusikens område. Johannas mycket originella produktion och samarbete med toppnamn från den klassiska, jazzen och till och med elektroniska musikscenen samt med samtida dans- och cirkusartister har beseglat hennes rykte som en banbrytande och genreöverskridande visionär. Johanna har skapat sin egen musikstil kallad fantasy tango och 2022 vann hon Nordic Composers Award – NPU-priset för sitt arbete som kompositör.

Lena Jonssons förmåga att orädd balansera traditionell svensk folkmusik med nyskapande konstnärliga uttryck, gnistrande livsglädje och en rockstjärnas karisma har gjort henne till en av Sveriges mest visionära och spännande musiker. Hon har skapat en unik stil inspirerad av traditionell svensk musik såväl som rock, pop och amerikansk old-time och bluegrass. Hon har belönats med en Grammis och Manifestpriset.

Medverkande

Lena Jonsson fiol
Johanna Juhola dragspel

Tisdag 6 oktober kl. 19.00, Restaurang Bolaget, [Kulturcentrum](#), Sandviken
Arrangör: [Sandvikens Jazzclub](#)

[Mona Mörtlund - "I staden viskade vi de gamla orden"](#) (i samarbete med Länsstyrelsen Gävleborg)

Poeten och författaren Mona Mörtlund berättade 30 september 2020 om den tornedalska minoriteten och språket meänkieli, om konsekvenserna av försvenskningspolitiken och hennes egen resa i sökandet av en språklig och kulturell identitet.

Länsmuseet Gävleborg

lansmuseetgavleborg.se

Minoriteter i konsten (videovisning)

Videovisning med minoriteter i konsten i museets konstsalar.

Publicering: oktober 2024.

Länsmuseet Gävleborg

lansmuseetgavleborg.se

Stadsvandring i det judiska Gävle

Carl Henrik Carlsson tar oss med på en rundvandring och berättar om judarnas historia i Sverige med anknytning till Gävle.

Carl Henrik Carlsson är docent i historia. Hans översiktsverk Judarnas historia (2021) nominerades till Augustpriset och Stora fackbokspriset och hans biografi Aaron Isaac. Sveriges förste jude (2025) vann Stora fackbokspriset.

Onsdag 30 september kl. 17.00-18.00, Gävle. Start: [Länsmuseet Gävleborg](https://lansmuseetgavleborg.se)

Kostnadsfritt. Stadsvandringen görs i samarbete med Gävle kommun med anledning av Minoritetsveckan.

Idag är jag rom (vandringsutställning)

En utställning skapad av en grupp unga romer från Gävles romska förening. De har skapat och reflekterat kring sin romska identitet och vad det innebär att vara rom i Sverige idag. Utställningen handlar också om drömmar och lusten att skapa.

Måndag 28 september - söndag 4 oktober, [Staffanskyrkan](https://lansmuseetgavleborg.se), Gävle

Länsmuseet Gävleborg

lansmuseetgavleborg.se

Skogsfinnar

Under 1600-talet kom många finska migranter till den svenska utmarken. Länsmuseet Gävleborg arbetar bland annat med projektet Skogsfinnar i Hassela och kan med hjälp av arkeologi berätta om de skogsfinska lämningarna.

[En husgrund vid Östra Kölsjön i Hassela finnmark - Arkeologisk undersökning](#) (rapport 2020, pdf)

[Skogsfinnar i Hassela](#) (föreläsning)

[Ett skogsfinskt boställe i Alfta](#) (föreläsning)

[Lämningar efter finska bosättningar i Stugubacken i Åmotskogarna](#) (kort video)

Länsmuseet Gävleborg

lansmuseetgavleborg.se

Ohtsedidh - Samiska kulturyttringar i Mellansverige

”Ohtsedidh” är ett projekt som vill synliggöra och sprida kunskap om ett samiskt kulturarv utanför dagens renskötselement. En samisk befolkning har sedan lång tid funnits i Mellansverige. Trots att källorna är många vet vi väldigt lite om den samiska kulturhistorien i regionen.

Projektet är ett samarbete mellan de tre länsmuseerna i Dalarna, Gävleborg och Västmanland samt Gaaltje sydsamiskt kulturcentrum.

Samiska kulturyttringar i Mellansverige (vandningsutställning)

Tisdag 2 juni - söndag 3 september, [Loos koboltgruva](#), Ljusdal kommun

Måndag 14 september - fredag 25 oktober, [Svågagården](#), Svågadalen, Hudikvalls kommun

Arkeologisk undersökning av sockenlappbostället utanför Järvsö

Länsmuseet Gävleborg, Gaaltje sydsamiskt kulturcentrum och Stene byaförening har gjort en arkeologisk undersökning av ett sockenlappboställe utanför Järvsö i Hälsingland finansierat av Länsstyrelsen Gävleborg (film, 2017).

Sockenlappbostället i Järvsö (föreläsning)

Maria Björck, chef för kulturmiljö och arkeologi på Länsmuseet Gävleborg, berättar om statens försök att fördriva samerna till Lappland och fjällområdena. Detta protesterade samerna emot, men även bönderna som hade olika utbyten med samerna. Maria Björck berättar om en arkeologisk undersökning av ett så kallat sockenlappboställe och visar på fynd från platsen.

Arkeologisk undersöknings rapporter

[Spår efter samer men även förhistorisk kolning](#)
(rapport 2022, pdf)

[Lappens: ett så kallat sockenlappboställe från 1800-talet - Arkeologisk undersökning](#) (rapport 2021, pdf)

[Lappatäkten - ett sockenlappboställe i Järvsö - Arkeologisk undersökning](#) (rapport 2020, pdf)

[Samiska kulturmiljöer i Gävleborgs län](#) (rapport 2017, pdf)

Riksteatern Gävleborg

riksteatern.se/gavleborg

Vardagens fantom – ett humoristiskt och absurt scenkollage om att försöka vara normal

I ett stiliserat vardagsrum öppnas dörrar och fönster när som helst. In kliver "vanliga människor" med egendomliga beteenden. Vi följer scener från vardag och fest där alla mest av allt försöker vara normala.

Vardagens fantom är inspirerad av Buñuels Frihetens fantom, men här riktas blicken inte mot friheten, utan mot det vardagliga.

Med humor, melankoli och skarp iakttagelse skapar den hyllade finska regissören och dramatikern Saara Turunen ett scenkollage om vad som händer när vi ständigt funderar på vad andra tycker.

Medverkande

Ylermi Rajamaa, Kreetta Salminen, Katja Küttner, Anssi Niemi, Daniel Virtanen, minttu Mustakallio

Föreställningen spelas på finska och textas till finska och svenska

Riksteatern i samarbete med Espoo Teater, Finland

Arrangör: [Gävle Teaterförening](#) i samarbete med "Finska slingan" och Gävle kommun

Lördag 28 november kl. 19.00-21.00 (inkl. paus), [Centralteatern](#), Folkets hus, Gävle

Kultur Gävleborg har spelat in ett specifikt [poddavsnitt](#) där Riksteatern Gävleborg medverkar tillsammans med andra i "Finska slingan".

Kultur
Gävleborgspodden

Sandvikens kommun

sandviken.se

Virkeät aivot!/Bättre hjärnhälsan (föreläsning på finska)

Kuinka vanheneminen vaikuttaa muistiin ja onko tekijöitä, joita ihmiset voivat valita omalla elämäntyyliään?

Tervetuloa kuuntelemaan tieteellisesti tutkituista avaintekijöistä, jotka säilyttävät aivojen kapasiteettia.

Bättre hjärnhälsa!

Hur påverkas minnet av åldrandet och finns det någonting som människor själva aktivt kan välja att göra genom sin livsstil? Följ med på en spännande resa där vi undersöker de nycklar som bevarar hjärnans resurser.

Satu Bermell, terapeuti kognitiivisella ja filosofisella suuntauksella/terapeut med kognitiv och filosofisk inriktning.

Denna föreläsning är en del av Minoritetsveckan i Gävleborg.

Måndag 28 september kl. 17.00-18.00, [Folkbiblioteket](#), Kulturcentrum, Sandviken
Fri entré.

Skogsfinska naturnamn i Sandviken och Ockelbo kommuner (föreläsning)

FINNSAMs Stefan Öst tar lyssnaren på en kartresa med bilder och förklaringar till några av de många finska namnen på myrar, sjöar och berg kring Ovansjö och Ockelbo finnmarker ([FINNSAM](#) står för Finnbygder i samverkan).

Ett informationsbord kommer också att finnas på plats.

Denna föreläsning är en del av Minoritetsveckan i Gävleborg.

Torsdag 1 oktober kl. 19.00-20.00, [Folkbiblioteket](#), Kulturcentrum, Sandviken
Fri entré.

Sandvikens kommun

sandviken.se

Päivi Hirvonen trio (konsert)

Kritikerrosade Päivi Hirvonen har fascinerat publik världen över och nominerats till Emma-priset för Årets bästa etno-album. Hennes musik blandar nordiska folktraditioner, samtida influenser med finsk-ugriska vokaltekniker. En pionjär inom konsten att sjunga och spela fiol samtidigt med ett unikt och expressivt uttryck. Finlands svar på Sara Parkman!

Denna konsert är en del av Minoritetsveckan i Gävleborg.

Söndag 4 oktober kl. 17.00-18.00, [Folkbiblioteket](#), Kulturcentrum, Sandviken
Fri entré.

Sanna Laakso (föreläsning)

Ny självbiografi skildrar det finskspråkiga arvet i en småländsk kontext.

Vad innebär det att vara det enda finstalande barnbarnet till sin mummi och ukki – och vilken vikt bär den rollen? Sanna Laaksos debutbok Jag börjar sakta förlora min sisu är baserad på de dagboksanteckningar hon skrev under åren 2020–2024, och handlar om hennes relation med sina finska farföräldrar – från stunder av sorg, vemod och oro inför döden till värme, skratt och livsglädje.

“Varje vinter gjorde det finska vinterkriget sig påmint i mummi och ukkis hem. Det är ett aktivt och passivt trauma, en rädsla som ligger kvar, gömd men redo. Snön och frosten gör så att vi aldrig glömmet.”

Dagboksanteckningarna skildrar vardagen i Emmaboda, Småland, och är framför allt skrivna på svenska. Då konversationerna oftast fördes på finska får dessa ta plats på två språk för att behålla ordens kraft för de finskspråkiga och ge förståelse åt de svensktalande. Berättelsen om Sanna och hennes farföräldrar handlar delvis om det lilla i livet, men även om arv, språk och identitet för sverigefinnar över flera generationer.

Sanna Laakso är en sverigefinsk konstnär och kulturprofil som är född och uppvuxen i Emmaboda.

Till vardags arbetar hon på litala och år 2020 blev hon vald till Årets unga Sverigefinne för att genom sin konst ha tagit makten över fördomarna som finns mot minoritetsgruppen. Hon har själv illustrerat över hundra bilder till boken, som ger liv till minnena och stunderna som varit med hennes mummi och ukki.

Var kan man införskaffa sig boken?

Jag börjar sakta förlora min sisu kan köpas via Sannas hemsida sannalaakso.se och hos återförsäljare som Sol Förlag, Adlibris, Bokus och andra.

Tisdag 24 november kl. 19.00-20.00, [Folkbiblioteket](#), Kulturcentrum, Sandviken
Fri entré.

I samarbete med Region Gävleborg.

Skottes Musikteater

skottesmusikteater.se

"Tornedalssviten", Skottes Musikteaters tolkning och tonsättning av Majvor Mäki Sjöbergs poesi

Majvor Mäki Sjöberg kommer från Tornedalen och i hennes poesi speglas minnen och erfarenheter därifrån. I Tornedalssviten har Ove Andersson och Mats Jadin komponerat musik till några av Majvors dikter. Stina Zacco Andersson läser.

Det är resultatet av ett av de konstnärliga uppdrag kopplade till Sveriges nationella minoriteters kultur och språk som Region Gävleborg lyste ut våren 2021.

Publicering: februari 2022.

Skottes Musikteaters delredovisning i en video om tolkning och tonsättning av Majvor Mäki Sjöbergs poesi

Publicering: oktober 2021.

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

[När Finlandsbarnen vårdades i Gävle – en glimt ur arkivet](#)

Det nya epidemisjukhuset stod klart 1936.

Fotograf: Sven Östberg, 1986. Fotografiet förvaras i regionarkivet.

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

Arkivhandlingar rörande Helga Fick, en av de första kvinnliga läkarna i Gävle, som 1919 var drivande i att få "Den svenska folktypsutställningen" till Gävle

Fotografiet är taget 1910, förmodligen i samband med att Helga Fick kom till Gävle som ordinarie underläkare. Helga sitter som nummer tre från höger. Foto: Carl Larsson, Gävle

Början av en artikel om folktypsutställningen i Gefle dagblad 3 maj 1919. Foto: Arkiv Gävleborg

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

Finska krigsbarn

Gävle sjukhusområde som det såg ut då Finlandsavdelningen inrättades här på 1940-talet. Hit kom de finska krigsbarnen för att tvättas, undersökas och, i den mån de behövde vård, inskrivas på en vårdavdelning innan de vidareplacerades ut i fosterfamiljer (bildkälla: Reimers Gefle. Fotografiet ingår i arkivet efter Gävle sjukhusmuseum som förvaras i Regionarkivet)

Utlänningslägret i Sunnerstaholm

Ljusbadet på Moheds sanatorium där de intagna vid Sunnerstaholm genomgick behandling. Bilden finns i Regionarkivet.

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

Känner du till något mer om bilderna?

Skriv gärna till Regionarkivet och berätta mer.

regionarkivet@regiongavleborg.se

Region Gävleborg
Regionarkivet
801 88 Gävle

Kvartalets viktiga datum

September

➤ 28-4 - [Minoritetsveckan i Gävleborg](#)

Oktober

November

Region Gävleborg uppmärksammar
dessa dagar i [sociala medier](#).

Information om Sveriges nationella
minoriteters rättigheter, kultur och
nationella minoritetsspråk

regiongavleborg.se/minoritet

